

Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Katowicach
ul. Francuska 12, 40-015 Katowice
tel. (32) 253 77 98, fax. (32) 256 48 58
www.wkz.katowice.pl

14 STY. 2021

K-NR.5183.284.2020.JJ
RPW/15791/2020, RPW/17238/2020
RPW/17545/2020, RPW/20388/2020
RPW/21791/2020, RPW/21795/2020
RPW/22063/2020

Katowice, dnia .....
zpo

W P Ł Y N Ę Ł O	
Kancelaria MZGK Mysłówice	
18 -01- 2021	
Il. zał.	L.Dz. 187
Skierowano do	

Prezydent Miasta Mysłówice
ul. Powstańców 1, 41-400 Mysłówice

W odpowiedzi na pismo z 15.09.2020 r. (wpływ 16.09.2020 r.), uzupełniane 07 i 09.10.2020 r. oraz 16 i 18.12.2020 r. dotyczące projektu „ODNOWY CENTRUM MYSŁOWIC” Śląski Wojewódzki Konserwator Zabytków w Katowicach informuje, że zapoznał się z przedstawionym dokumentem przedstawiając jednocześnie swoje stanowisko.

Obszar, którego dotyczy rewitalizacja obejmuje w całości teren układu urbanistycznego starego miasta Mysłówice wpisanego do rejestru zabytków województwa śląskiego już w 1972 r. (decyzja A/1183/72 z 05.05.1972 r.). Od tego czasu uznajemy ten obszar za wyjątkowo cenny dla historii, tożsamości i wartości kulturowych miasta i mieszkańców Mysłowic. Jest to miejsce o dużym znaczeniu również dla historii Polski – jak zaznaczono w decyzji o wpisie. Składa się na niego rynek – jako centralny punkt miasta i odchodzące od niego ulice wraz z wieloma cennymi obiektami architektonicznymi. Ochrona konserwatorska tego terenu ma za zadanie utrzymanie w jak najlepszej kondycji przestrzeni starego miasta – w tym wyglądu i estetyki obiektów tutaj się znajdujących. Dlatego podejmowanie wszystkich działań na tym terenie wymaga uzyskania odpowiedniego pozwolenia konserwatorskiego.

Dostrzegając piękno obiektów składających się na zabudowę układu urbanistycznego widzimy również wyzwania, które czekają Pana Prezydenta na drodze do podkreślenia piękna Mysłowic. Muszą one jednak uwzględniać specyfikę ustawowych wartości artystycznej, historycznej i naukowej, które zdecydowały o ujęciu tej części miasta w rejestrze zabytków.

Z sygnałów przedstawionych przez mieszkańców miasta w ich interwencjach z ostatniego czasu wynika, że podnoszonym problemem jest też tzw. chaos reklamowy szczególnie widoczny w tej części miasta. Proponujemy podjęcie działań nad opracowaniem tzw. uchwały krajobrazowej, która może określić m.in. wielkość, kolorystykę, miejsce montażu reklam i szyldów – również tych już istniejących.

Z uznaniem spoglądamy również na podejmowane działania mające zaktywizować centralną część miasta – rynek. Chcemy jednak podkreślić, że jest to „salon” miasta, jego serce, o eleganckim wystroju wynikającym z wystroju elewacji frontowych przyrynkowych kamienic. Trudno nam więc zaakceptować formę tej aktywizacji w postaci małej architektury o współczesnym dizajnie, chaotycznie zawieszonych światełek i pseudo-plaży w centrum miasta. Dlatego też podejmowanie działań na tym terenie – również tych w ramach działań obywatelskich i nie będących obiektami budowlanymi – wymaga uzyskania pozwolenia konserwatorskiego.

W kwestii stalowej konstrukcji, w temacie której dodatkowym, uzupełniającym pismem zwróciła się do nas Pani Dyrektor Miejskiego Zarządu Gospodarki Komunalnej w Mysłowicach informujemy, że podtrzymujemy swoje stanowisko wyrażone pismem K-NR.5183.130.2020.JJ z tego roku. Dopuszczamy możliwość rozbiórki instalacji pod warunkiem przedstawienia projektu zagospodarowania terenu, który zostanie zaakceptowany przez tut. Organ. Tak jak wówczas chcemy podkreślić, że istniejąca instalacja nie jest rozwiązaniem, które satysfakcjonowałoby służby konserwatorskie, jednak spełnia jedną podstawową funkcję – tworzy iluzję zabudowy północnej pierzei, która została wyburzona w latach 80. XX w. W ocenie tut. Organu negatywny odbiór instalacji potęgowany jest przez wykorzystanie jej jako nośnika reklamowego, sceny plenerowej oraz przez jej

ogólne zaniedbanie. Sama likwidacja instalacji nie rozwiąże problemu przestrzennego, a może jedynie doprowadzić do spotęgowania wrażenia „pustki” w zabudowie najważniejszej miejskiej przestrzeni.

Problem zagospodarowania pierzei znajduje również odzwierciedlenie w korespondencji kierowanej do naszego urzędu. Przykładem może być tutaj pismo Mysłowickiego Towarzystwa Historycznego im. Jacoba Lustiga z 10.12.2020 r. (wpływ: 14.12.2020 r.), którego przedstawiciele wyrażają troskę o przyszłą zabudowę częściowo pustej pierzei rynkowej mając nadzieję na jej odbudowę.

Częścią konkursu miałyby też być opracowanie dla Parku Zamkowego, który pozostaje zabytkiem z kręgu sztuki ogrodowej istotnym w równym stopniu co wszystkie inne kategorie dziedzictwa kulturowego, wymagającym podejmowania ciągłych prac oraz działań z zakresu ochrony i konserwacji. W przypadku parku usytuowanego w centrum miasta, ma to istotne znaczenie również ze względu na fakt, iż oprócz przywołanej funkcji kulturowej stanowi on także przykład swoistej przestrzeni miejskiej, tj. miejsca często odwiedzanego przez mieszkańców, jak również osoby przybywające do miejscowości.

W tym miejscu należy zaznaczyć, że obiekty zaliczane do kategorii dzieł ogrodowych, są swoistymi realizacjami. Ich specyfika polega między innymi na: często złożonej kompozycji, (odzwierciedlającej np. idee twórców, fundatorów), połączeniu różnych materiałów, wprowadzaniu rozwiązań kompozycyjnych charakterystycznych dla danego stylu, ale także nawiązań do regionalizmów. W głównej mierze są to jednak przykłady żywych dzieł sztuki, w których podstawowym tworzywem budującym strukturę obiektów stają się rośliny – elementy zmieniające się w zależności od pór roku, ale także na przestrzeni lat, a nawet wieków. Przywołane uwarunkowania wymuszają stosowanie specjalnych metod studialnych i projektowych (najczęściej dostosowanych indywidualnie do każdego obiektu), zwłaszcza w sytuacji podjęcia działań mających na celu rewaloryzację obiektów. Warto bowiem przypomnieć, iż wspomniana rewaloryzacja zabytkowych terenów zieleni oznacza przywrócenie obiektom sztuki ogrodowej ich utraconych wartości, w szczególności takich jak: wartości formalne (estetyczne), treściowe (historyczne) i funkcjonalne. Równocześnie uwzględnia ona historyczne osadzenie obiektów w ich charakterystycznych odmianach krajobrazów.

W ramach działań skutkujących podjęciem przytoczonych prac rewaloryzacyjnych, uprzednio należy przyjąć model postępowania konserwatorskiego. W jego ramach, początkowo winno opracować się studium historyczno-kompozycyjne (inwentaryzacja zasobu, studium historyczne, studium zieleni, analiza kompozycyjna, studia porównawcze), wykonać wartościowanie konkretnego obiektu (sprecyzowanie rangi kulturowo-przyrodniczej). Kolejnymi krokami będą: dokonanie strefowania konserwatorskiego, wyznaczenie wniosków i wytycznych oraz opracowanie koncepcji projektowej, pozwalającej na wydobycie w terenie możliwie wszystkich wyróżnionych wartości.

Opracowanie studium historyczno-kompozycyjnego podzielić można na 2 etapy: czynności wstępne oraz wykonanie studium właściwego. W pierwszej części należy pozyskać ogólne informacje na temat obiektu (pozwalające na zapoznanie się z jego obecną postacią, sytuacją, jak np. istniejące wpisy, formy ochrony, wyciągi z aktualnych zapisów planów, aktualne dokumentacje branżowe). Następnie rozpoznać typ kompozycji parkowej oraz wyodrębnić jej styl (które w sposób precyzyjny określone zostaną na etapie sporządzenia studium właściwego). Tego rodzaju działanie (już na wstępnym etapie) pozwoli na określenie sposobu podejścia kompozycyjno-projektowego do obiektu (które w toku prac powinno jednak podlegać weryfikacji – rozważania nad odczytaniem charakteru kompozycji i późniejsze przeprowadzenie waloryzacji muszą być osadzone we właściwym nurcie typologicznych przemian historycznych, we właściwej epoce i kręgu kulturowym – typowym dla obiektu).

Część druga – przyjęcie optymalnego toku postępowania studialnego opierać powinno się na dokonaniu: inwentaryzacji obecnego stanu zasobu obiektu, opracowaniu studialnym (zawierającym przywołane studium historyczno-kompozycyjne, uwzględniające charakterystyczne fazy przekształceń założenia, studium zieleni parkowej, analizę kompozycyjną obiektu, studia porównawcze do badanego obiektu), dokonaniu wartościowania (waloryzacji) obiektu (z uwzględnieniem elementów architektonicznych, wnętrza parkowych, zasobu zieleni), określeniu strefowania, sporządzeniu wniosków i wytycznych projektowych.

W wyniku przeprowadzonych studiów pozyska się wiedzę na temat elementów, które warto odtworzyć lub wprowadzić do obiektu. Winny one nawiązywać do wybranej fazy historyczno-kompozycyjnej. Informacje dotyczące materiałów, formy roślinności, doboru gatunkowego, ewentualnych obiektów wprowadzanych do parku (jak również tych, które trzeba z niego usunąć,

zamaskować) uzyska się bowiem po prawidłowym przeprowadzeniu przetoczonych badań, analiz. Jak już wcześniej zauważono, założenia ogrodowe są specyficznymi przykładami dziedzictwa kulturowego. Uwzględniając powyższe, każdy z przykładów tych rozwiązań wymaga indywidualnego podejścia. Niemniej jednak w celu uzyskania właściwych efektów projektowych należy dążyć do:

- kompozycyjnego scalenia założenia;
- uczytelnienia historycznej kompozycji;
- wydobycia istotnych walorów kompozycyjnych oraz właściwej ekspozycji obiektu w krajobrazie;
- likwidacji elementów destrukcji odwracalnej;
- maskowaniu elementów destrukcji nieodwracalnej.

Charakterystyka kompozycyjna powinna zawierać informacje takie jak:

- położenie;
- dane administracyjne, własnościowe, stan użytkowania;
- dane historyczne (kalendarium);
- stan zachowania (opis obiektu);
- analiza kompozycyjna (ślady zachowanych wnętrz parkowych);
- szkic faz rozwoju układu kompozycyjnego;
- określenie cech stylowych;
- waloryzacja (z uwzględnieniem zachowywanych elementów wartościowych, elementów destrukcji nieodwracalnej, elementów destrukcji odwracalnej).

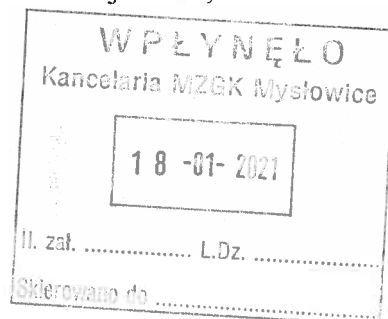
Szczegółowe wartościowanie zawiera wątki związane z określeniem:

- formy ogrodu/parku, jego funkcji, treści, kontekstu krajobrazowego;
- faz historyczno-kompozycyjnych (z uwzględnieniem analizy wnętrz ogrodowych, elementów kompozycji), analiz kompozycyjnych;
- materiału roślinnego, substancji budowlanej, powiązań widokowych, rzeźby terenu, obiektów małej architektury.

W kwestii wytycznych konserwatorskich dla konkursu urbanistycznego zaleca się:

- używanie materiałów wykorzystywanych historycznie – zarówno przy remontach nawierzchni jak i obiektów kubaturowych,
- utrzymanie lub odtworzenie zgodnie z projektami/dokumentacją ilustracyjną wystroju elewacji i detali architektonicznych,
- mała architektura powinna nawiązywać do rozwiązań historycznych, ale nie powinna być kopią historycznych rozwiązań,
- odbudowa części pierzei północnej myśłowickiego rynku powinna uwzględniać historyczny wygląd obiektów w tym ich wysokość, kubaturę i linię zabudowy.

Zaproponowane przez Państwa starania znajdują pełne poparcie w naszym urzędzie i głęboko wierzymy, że systematycznie podejmowane działania pozwolą podkreślić piękno Myśłowic. Deklarujemy też chęć pełnej współpracy naszego Urzędu w realizacji tego trudnego zadania.

ŚLĄSKI WOJEWÓDZKI
KONSERWATOR ZABYTKÓW
W KATOWICACH

Lukasz Konarzewski
Lukasz Konarzewski

Do wiadomości:

1. Miejski Zarząd Gospodarki Komunalnej w Myśłowicach
ul. Partyzantów 21, 41-400 Myśłowice
2. a/a JJ, 12.01.2021 r.

Osoba prowadząca sprawę: st. insp. Jacek Jakubek, tel. (32) 2537798, 2537788, 2564858, wewn. 32, e-mail: j.jakubek@wkz.katowice.pl

